

worden deze lessen afgewisseld met de *Goed en Vlot*es. In totaal staan er voor de groepen 4 en 5 wekelijks vier lessen van dertig minuten gepland, in groep 6 drie lessen en in groep 7 en 8 twee lessen. Daarnaast wordt geadviseerd in alle groepen tijd vrij te maken voor vrij lezen én voor de begeleiding van zwakke en sterke lezers. Een slanke methode dus, maar het is goed je te realiseren dat deze extra te reserveren tijd van groot belang is om in te roosteren.

Materiaal

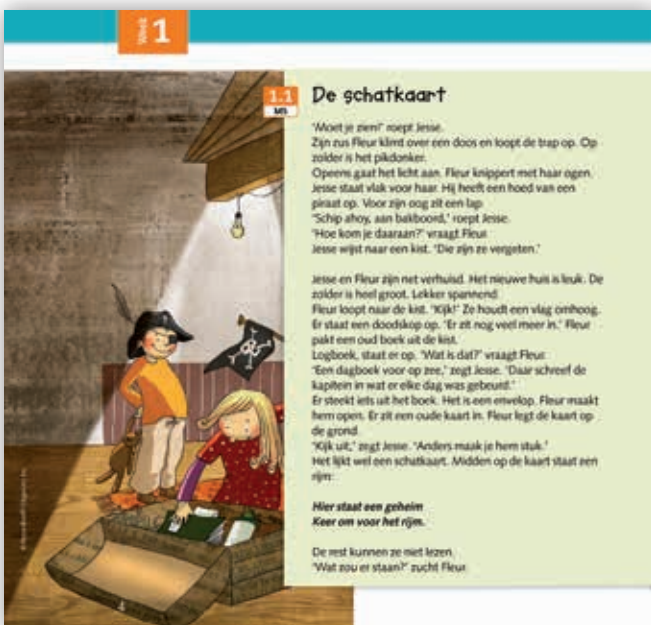
Voor iedere jaargroep beschikt de leerkracht over één map met een algemene handleiding en vier blokhandleidingen. Het materiaal is overzichtelijk en de opbouw duidelijk: de leerkracht kan met weinig inspanning direct aan de slag gaan. Voor de leerlingen zijn er vier leeswerkboeken op basis- en plusniveau, antwoordenboeken en per jaargroep een Flitsboekje met extra oefenstof op woord-, zins- en tekstniveau. Leerlingen kunnen zelfstandig met het Flitsboekje werken of het kan ingezet worden voor de pre- en reteaching. Het materiaal ziet er rustig en aantrekkelijk uit. Wel zijn er relatief veel 'maakopdrachten' opgenomen in het werkboek. Verder zijn er voor de lessen *Samen lezen* leesboeken ontwikkeld met teksten op verschillende AVI-niveaus. Deze kunnen over de jaargroepen heen ingezet worden om zelfstandig of samen te

Een tekst en opdrachten uit het leerwerkboek groep 4 plus

lezen. De methode kan in een papieren versie of volledig digitaal aangeboden worden, een combinatie van beide is ook mogelijk. Er is instructiesoftware voor de leerkracht en oefen- en toetssoftware voor de leerlingen. De boektaken die naar aanleiding van een gelezen boek gemaakt kunnen worden (als tempodifferentiatie of 'tussendoor'), stimuleren de leesbeleving en het uitwisselen van leeservaringen. Het is aan de leerkracht om te bepalen hoe vaak er een verwerkingsopdracht gekoppeld wordt aan een gelezen boek. In de lessen *Lekker lezen* wordt verwezen naar de canon van de Nederlandse kinderliteratuur. Deze selectie van recente kinderboeken is samengesteld in samenwerking met Stichting Lezen en vormt een suggestie voor de samenstelling van de schoolbibliotheek. Een slimme keuze van de methodemakers om hiermee de nadruk te leggen op het literair competent worden van leerlingen. Daarnaast biedt de methode een leeswebsite met een uiteenlopend aanbod van teksten, gerubriceerd op thema, jaargroep en AVI-niveau. Op dit moment is de collectie teksten op de leeswebsite nog mager, omdat het een gratis pilotversie is. Volgens de uitgever wordt deze website doorontwikkeld samen met de scholen die *Flits* gebruiken.

Een tekst uit het leesboek E4-M5

Prikkelende thema's

Leesbevordering is een belangrijk uitgangspunt van de methode. Iedere vier weken staat er daarom een thema centraal met een gevarieerd aanbod aan verhalen, gedichten en informatieve teksten. Elk thema start met een Flitsfilmpje met leesvragen. Deze moeten de kinderen stimuleren om te gaan lezen en in de teksten die in het thema centraal staan op zoek te gaan naar antwoorden op vragen als: 'Waarom bouwt een bever de voordeur van zijn huis onder water?' of 'Kun je schoon worden in een modderbad?' Alhoewel de methodemakers spreken van 'prikkelende thema's' en 'nieuwsgierig makende Flitsvragen', is de uitwerking hiervan wat mager. Het zijn leeslessen met een 'thematisch sausje' eroverheen, zoals we die ook kennen van veel andere taal-/leesmethodes. Sterk is dat er rondom een bepaald onderwerp zowel verhalende als informatieve teksten worden aangeboden. Interessant zou zijn om gedurende de rest van de week meer gevarieerde teksten rondom het thema aan te bieden. Mogelijk kan de leeswebsite op termijn hierin voorzien. Een gevarieerd en rijk aanbod op deze site maakt het de leerkracht makkelijker om het thema nog meer te laten leven in de groep.

Een tekst uit het leesboek M4-E4

Differentiatie

In de instructielessen *Goed en Vlot lezen*, *Vloeiend lezen* en *Lekker lezen* wordt convergente differentiatie toegepast. Er is sprake van een gezamenlijke start, instructie en kort begeleid inoefenen met alle kinderen. Tijdens de

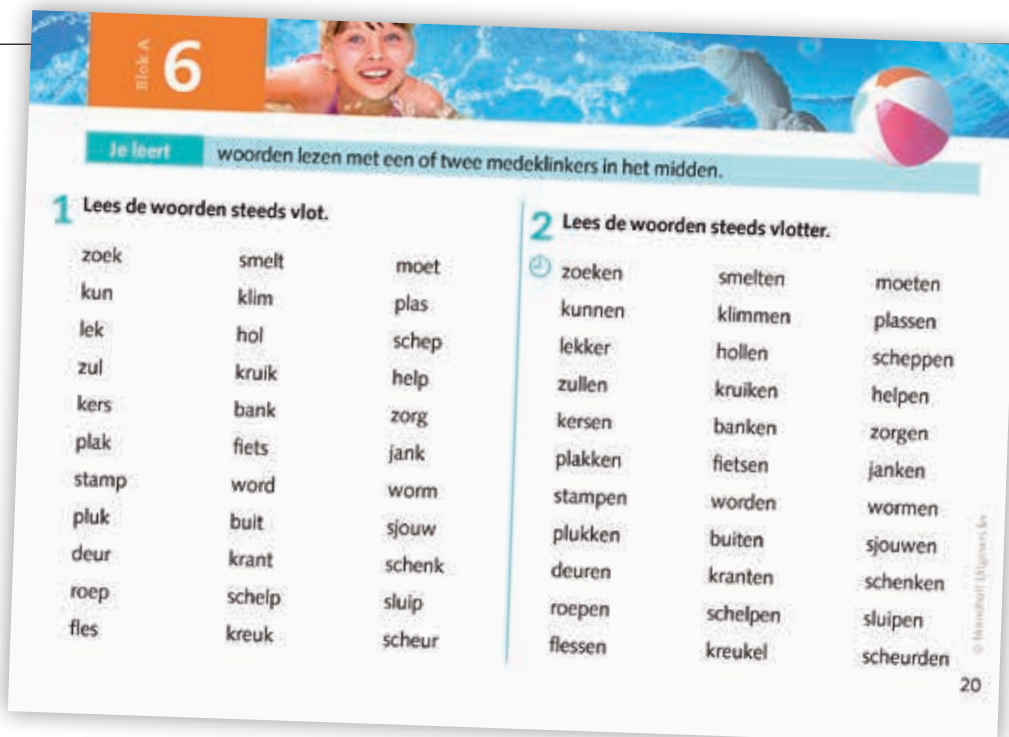

zelfstandige verwerking in het werkboek (gemiddelde lezers in het Basisboek, sterke lezers in het Plusboek), krijgen de zwakke lezers verlengde instructie door de leerkracht. De sterke lezers sluiten een groot deel aan bij de basisles en krijgen pas bij de zelfstandige verwerking teksten en opdrachten op een hoger niveau aangeboden. Hierbij gaat het volgens de methodemakers om verwerkingsopdrachten die een beroep doen op een hoger denkniveau (waarbij kinderen moeten analyseren, moeten evalueren of iets nieuws moeten bedenken). Toch nodigen opdrachten als 'Welk kunstje leert jouw dier op les?' (groep 4) of 'Waar verandert waterdamp in als het vriest?' (groep 7) minder uit tot kritisch nadenken dan de makers suggereren. Eén kwartier per week blik de leerkracht samen met de sterke lezers terug op de basislessen en op de gemaakte opdrachten. Tijdens deze momenten kan de leerkracht voor verdieping zorgen, de aanwijzingen hiervoor staan in het aparte blokje 'Instructie sterk' bij de samenleesles. Voor zwakke lezers beschrijft de handleiding momenten van vijftien minuten ten behoeve van preteaching voor elke basisles. De leerkracht kan hierin de les alvast doornemen of met behulp van het Flitsboekje extra oefenen. De gemiddelde en goede lezers lezen tijdens dit kwartier zelfstandig of werken aan hun boektaak. Het is ook mogelijk om voor de pre- en reteaching de leerlingsoftware in te zetten, die de leerlingen zelfstandig kunnen gebruiken. Het aantal minuten instructie en begeleide inoefening voor zwakke lezers is in *Flits* – in vergelijking met andere methodes – beperkt. Misschien zelfs te weinig? *Flits* kent drie toetsen waarmee de leerkracht kan toetsen of de kinderen voldoende voortgang maken, op het juiste niveau werken en of – in het geval van zwakke lezers – het nodig is om op specifieke onderdelen extra instructie met remediëring of oefening te geven: een leestoets (na blok A en C om te toetsen of het kind in het Basis- of Plusboek kan werken), een woordtoets (om er na elk blok achter te komen op welke leesdoelen de zwakke lezers uitvallen) en een teksttoets (om na elk blok te meten hoe het gaat met de vorderingen van de doelen van vloeiend lezen).

Praktijkervaringen

Op PCBS De Fontein in Barneveld zijn de leerkrachten van groep 4 tot en met 8 dit jaar gestart met *Flits*. De ervaringen zijn zeer positief, vertelt Jolanda Heek, leerkracht van groep 8. 'We misten in onze vorige methode een goed aanbod voor sterke lezers. Het waren lange lessen met weinig variatie. Na een gedegen keuze-traject kwamen we uit bij *Flits*: een vernieuwende methode met verschillende lessen, tekstsoorten en een duidelijk gedifferentieerd aanbod. We

werken nu een aantal maanden met *Flits* en de motivatie van de leerlingen is echt verbeterd. Dat komt voornamelijk door de lessen *Lekker lezen*. We hebben alle boeken van de canon aangeschaft en dit werkt echt: kinderen kunnen direct de boeken lezen waarmee ze tijdens de lessen kennis hebben gemaakt. Wat ons ook erg aanspreekt, is dat er in de les een onderscheidend aanbod is voor zwakke en sterke lezers, maar dat er geen sprake is van aparte groepen. De sterke lezers blijven gewoon in de klas en lezen in hun Plusboek, waarin de teksten echt van een pittig niveau zijn. De lessen *Lekker lezen* zijn voor deze sterke lezers wat minder uitdagend, ze zijn er zo doorheen. Omdat we in deze lessen veel tijd besteden aan het uitwisselen van leeservaringen kunnen zij echter wel betrokken blijven.' Ook Rachel Jacobs, leerkracht in groep 5/6 van de 8^e Montessorischool in Amsterdam, is zeer te spreken over de aandacht voor leesplezier in de methode. 'Wat vooral motiverend werkt, is de afwisseling in verhalende en informatieve teksten. Ook eindigt in groep 4 en 5 het verhaal in les A met een cliffhanger, de kinderen willen in les C graag weten hoe het verder gaat.' De boektaken vindt Jacobs eveneens een uitkomst: 'Ze worden regelmatig ingezet bij eigen leesboeken. Heel fijn dat je dit niet zelf allemaal hoeft te bedenken of het internet ervoor af hoeft te zoeken.' Beide leerkrachten zijn wat kritischer over de toetsen: vooral in de middenbouw leveren ze nog geen betrouwbaar beeld van het leesniveau op. Verder zijn niet alle boeken uit de canon meer leverbaar en zitten er aan de software nog te veel haken en ogen. De leerkrachten hopen dat dit met de doorontwikkeling van *Flits* zal verbeteren.

Conclusie

'Flits maakt lezen boeiend' staat er op de website van Noordhoff Uitgevers te lezen. Deze belofte lijkt de methode waar te maken, vooral door de verschillende invalshoeken van de lessen. Kanttekeningen zijn er ook: de leerkracht die met *Flits* werkt, komt er niet met de lessen van dertig minuten. Meer tijd uittrekken voor vrij lezen, instructie voor de zwakke lezers en begeleiding van de sterke lezers is essentieel. Veel makers van voortgezet technisch leesmethodes nemen 'maak-opdrachten' in de werkschriften op. Dat kan effectiever. Laat kinderen vooral veel leeskilometers maken na het inoefenen van een bepaalde leesmoeilijkheid: met hun eigen leesboek of met aanvullend leesmateriaal van de methode. Of kies ervoor het lezen meer te verdiepen: laat een tekst herhaald lezen en voer bijvoorbeeld een klassendiscussie over de inhoud van de tekst. Goed leesonderwijs kan ook zonder methode gegeven worden. Scholen die toch op zoek zijn naar een kapstok ten behoeve van een doorgaande lijn en een inspiratiebron voor een variatie aan teksten, kunnen met *Flits* een heel eind komen.

Extra oefeningen uit het *Flits*boekje voor groep 4

REACTIE VAN DE UITGEVER

Lidewij Hamstra, uitgever taal en lezen van Noordhoff Uitgevers: 'Fijn dat de aandacht voor leesmotivatie door de rijkheid en variatie aan teksten en jeugdboeken herkend wordt in het aanbod in *Flits*. Dat is het centrale uitgangspunt geweest en blijkt bij de leerkrachten en leerlingen die *Flits* gebruiken zijn vruchten af te werpen. We krijgen terug dat de inzet op preteaching werkt voor de

zwakke lezers, en het Plusboek de sterke lezers uitdaagt op hun eigen niveau. De methode is door de verschillende onderdelen, slankheid en rijkheid heel flexibel in te zetten. Een school kan eenvoudig keuzes uit de methode maken die passen bij de (lees)visie van de school. Door het digitale aanbod en de leeswerkboeken (verbruiksmateriaal) kunnen we de methode goed actualiseren.'